

Koronavirüs Takıntısı ile Siberkondri İlişkisinin İncelenmesi

Dilek ELÇİN¹ Esra ULUER¹ Derya KARAKOÇ¹
Doğancan ÇAVMAK²

¹Tarsus Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, Mersin, Türkiye

²Tarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Mersin, Türkiye

Makale Bilgisi	ÖZET
Makale Geçmişi Geliş Tarihi: 19.12.2023 Kabul Tarihi: 27.02.2024 Yayın Tarihi: 25.12.2024	Bu araştırmanın temel amacı, koronavirüs takıntısı düzeyi ile siberkondri ciddiyeti arasındaki ilişkiyi irdemelemek ve demografik değişkenlere göre değişimlerini analiz etmektir. Çalışma nicel ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın verileri, Covid-19 takıntısı ölçeği, siberkondri ciddiyeti ölçeği ve demografik sorulardan oluşan bir anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Veriler, Mersin merkez ilçeleri ve Tarsus ilçesinde, Adana merkez ilçeleri ve Kozan, İmamoğlu ilçelerinde ikamet eden bireylerden, rastgele ve kartopu örnekleme yöntemlerine dayalı olarak ulaşılmış olan 406 katılımcıdan elde edilmiştir. Siberkondri ciddiyetinin eğitim durumu ve internet kullanım süresine bağlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Korelasyon analizi sonuçları, koronavirüs takıntısı ile siberkondri düzeyi arasında orta düzeyde, pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Çalışma neticesinde, Covid-19 takıntısı ile siberkondri ciddiyeti arasında pozitif bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda, sağlık politikalarının, koronavirüs ile ilgili takıntının etkisini hafifletmek ve sağlık bilgisi arayışının daha etkin bir şekilde yönlendirilmek üzerine odaklanması önerilmektedir. Çevrimiçi sağlık arama davranışını desteklemek amacıyla, uzaktan sağlık hizmetlerinin altyapısının güçlendirilmesi önemli bir politika aracı olabilecektir.
Anahtar Kelimeler COVID-19, Obsesif Davranış, Hipkondriasis.	

Examination of The Relationship Between Obsession with Coronavirus and Cyberchondria

Article Info	ABSTRACT
Article History Received: 19.12.2023 Accepted: 27.02.2024 Published: 25.12.2024	This study aims to investigate the relationship between COVID-19 obsession and cyberchondria and analyze how these variables vary across demographic factors. The study employs a quantitative, cross-sectional approach. Data were collected through a questionnaire comprising the COVID-19 obsession scale, cyberchondria severity scale, and demographic variables. The sample consisted of 406 participants from various districts in Mersin (including central districts and Tarsus) and Adana (including central districts, Kozan, and İmamoğlu), using random and snowball sampling methods. The findings revealed significant differences in cyberchondria severity levels based on educational status and time spent on the internet. Additionally, correlation analysis demonstrated a positive and significant relationship between COVID-19 obsession and cyberchondria. This study highlights a positive relationship between COVID-19 obsession and cyberchondria, suggesting the need for targeted health policies aimed at addressing COVID-19 obsession and guiding health information-seeking behaviors more effectively. Strengthening the infrastructure for remote healthcare provision is recommended as a crucial policy measure to mitigate cyberchondria.
Keywords COVID-19, Obsessive Behavior, Hypochondriasis	

To cite this article

Elçin, D., Uluer, E., Karakoç, D. & Çavmak, D. (2024). Koronavirüs takıntısı ile çevrimiçi sağlık arama davranışının (siberkondri) ilişkisinin incelenmesi. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 514-527. <https://doi.org/10.51123/jgehes.2024.146>

*Sorumlu Yazar: Doğancan ÇAVMAK, dogancavmak@tarsus.edu.tr

* Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından finansal olarak desteklenmiştir. Destekleri için TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

GİRİŞ

Yüksek bulaşıcılık ve solunum yolları rahatsızlıklarına sebep olan Covid-19, tüm toplumda endişe ve korku uyandırmış, alınan geniş çaplı karantina, izolasyon ve sosyal yaşamın durağanlaştırılması gibi önlemler, toplumun yaşam alışkanlıklarında büyük değişimler yaratmıştır. Salgının getirdiği belirsizlik ve yarattığı kaygı, bireylerin psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkilemesinin yanı sıra, günlük yaşam rutinlerinde de değişiklikler yapmıştır. Özellikle Covid-19 ile ilgili bilgi ve farkındalık seviyesinin düşük olması, dünya genelinde korku ve anksiyete artışına sebep olmuş, tüm ülkelerde sosyal, ekonomik ve sağlık durumu ile ilgili sorunlar baş göstermiştir (Cavmak ve ark., 2020). Farklı ülkelerde yapılan bazı çalışmalar toplumun Covid-19 bilgi ve farkındalık düzeyinin düşük olduğunu (Qazi ve ark., 2020) ve Covid-19 enfeksiyonu kapma korkularının yüksek olduğunu (Wolf ve ark., 2020) göstermektedir. Yanlış ve eksik bilgilendirmeler kaynaklı ortaya çıkan bilgi yanlışlıkları da toplumda var olan bu korku ve kaygı düzeyini daha da arttırmış, bireylerin sağlık hizmetlerine olan güveni de zedelenmiştir. Farklı çalışmalar Covid-19 kaynaklı korkuların uyku kalitesini olumsuz etkilediğini (Wang ve ark., 2020), gündelik yaşamda obsesif kompulsif bozukluk semptomlarına sebep olabileceğini ortaya koymuştur (Chakraborty ve ark., 2020; Tanir ve ark., 2020). Bu bilgiler ışığında toplumun genelinde özellikle korku kaynaklı bir Covid-19 takıntısı olgusu olabileceğine yönelik işaretler bulunmaktadır. Lee (2020) bireylerin birçok faktör kaynaklı olarak Covid-19 ile ilgili düşüncelere kapılma düzeylerinin ne zaman çok yüksek bir düzey olarak değerlendirilebileceğini tartışmak üzere bir çalışma yürütmüştür. Lee'nin çalışması, bireylerin Covid-19'a karşı geliştirdiği aşırı duyarlılığın, psikolojik rahatsızlıklara yol açabileceğini göstermiş ve bu duyarlılığın hangi şekil ve düzeylerde bir problem olarak değerlendirilebileceğini tartışmıştır. Çalışmasının sonucunda, hastalık ile ilgili rüyaların görülmesi, sürekli rahatsız edici düşünceler ile karşılaşılması, yakınlarının hastalığa yakalanma ihtimalleri ile ilgili sürekli bir endişe duyulması gibi bir dizi göstergenin Covid-19 takıntısı olarak değerlendirilebileceği kanısına ulaşmıştır. Dolayısıyla mevcut çalışmada, takıntı olgusu ile kastedilen, Kurt ve diğerleri (2021) tarafından da ifade edildiği gibi istenmeyen nahoş düşüncüler, imgeler veya dürtüler ile karakterize durumlardır. Kanada'da 2020 yılında yapılmış olan bir çalışmada, toplumun önemli bir kısmının Covid-19 kaynaklı olarak obsesif semptomlar gösterdiği ifade edilmiştir (Abba-Aji ve ark., 2020). Bu çalışmanın sonuçları, Covid-19 kaynaklı gelişen kaygı ve hastalığa yönelik takıntının, bireylerin günlük yaşamlarını olumsuz etkileyen psikolojik belirtiler ortaya çıkarabildiğini göstermiştir. Başka bir çalışmada da takıntının Covid-19'un önemli psikolojik etkilerinden biri olduğu raporlanmıştır (Al-Shatanawi ve ark., 2021). Türkiye'de yapılan çalışmalarda da obsesif davranışların gelişmesinin, Covid-19 salgınının psikolojik etkileri arasında yer aldığı raporlanmıştır (Berkmen ve ark., 2023; Bilge ve Bilge, 2020).

Bu noktada, bahsedilen çalışmaların ışığında, bireylerin sürekli olarak Covid-19 ile ilgili konuşmaları, etkilerini düşünmeleri veya enfekte olma korkusu ile takıntılı hale gelmelerinin, bireylerin yaşam ve sağlık arama davranışları üzerinde ne tür etkilerinin olabileceği bir araştırma konusu olarak önümüze çıkmaktadır. Covid-19 takıntısı, bireylerin sağlık arama davranışlarını arttıracak bir etki yaratıp, bireylerin gereksiz sağlık hizmeti talebi yaratmasına veya aksi yönde sağlık sistemine olan güvenlerini kaybetmelerine ve yanlış bilgilendirme kaynaklı daha ağır sorunlar yaşamalarına sebebiyet verebilecek bir sorun olabilir. Çünkü Covid-19 hastalığı, taşıdığı belirsizlik ve korku yaratan istatistiklerle birlikte bireylerin bilgi edinme ihtiyaçlarını ve isteklerini önemli bir düzeyde arttırmıştır (Soroya ve ark., 2021). Sosyal izolasyon gibi koşullar ile devam eden pandemi döneminde, bireylerin bilgi edinme araçları arasında web sayfalarının içerikleri veya bu sayfalar üzerinden erişilebilen dokümanlar ön planda olmuştur (Bento ve ark., 2020). İnternet, bu dönemde bireylerin sağlık bilgisi edinme ihtiyacını karşılayan en yaygın ve hızlı kaynak haline gelirken beraberinde yanlış bilgilendirme ve bilgi kirliliği riskini de sosyal hayatın içerisine taşımıştır. 2021 yılında yayınlanmış olan bir çalışmada da internet tabanlı olarak sağlık bilgisine erişimin, Covid-19 pandemisi boyunca başvuru alan temel

yöntemlerden biri olduğu ifade edilmektedir (Jalilian ve ark., 2021). Bu noktada, çevrimiçi sağlık arama davranışının takıntılı ve olumsuz etkiler yaratabilecek bir düzeye gelmiş hali olan siberkondri olgusu da Covid-19 korkusu ve takıntısı ile ortaya çıkabilecek bir olgu olarak belirmektedir (Jokic-Begic ve ark., 2020).

Siberkondri, temel olarak, bireylerin kendi algıladıkları semptomları veya sağlık statüleri ile ilgili, internet üzerinden yoğun olarak devam ettirdikleri bir sanal sağlık arama davranışı olarak ifade edilebilmektedir (Starcevic ve Berle, 2013; Starcevic, 2017). Siberkondri davranışı, araştırmacılar tarafından ilgi gören önemli bir olgu durumundadır. Siberkondrinin mevcut çalışma açısından önemi, sağlık kaygısı tarafından tetiklenebilen ve yanlış bilgilendirme sonucu kaygıyı da arttırabilen bir olgu olmasıdır. Literatürde, siberkondrinin sağlık anksiyetesi ile olan ilişkisini inceleyen (Baumgartner ve Hartmann, 2011; Fergus, 2013), öğrencilerin siberkondri düzeyini inceleyen (Aulia ve ark., 2020, Ertaş ve ark., 2020), hastalık tanısı olmayan bireylerin siberkondri düzeyini analiz eden (Akhtar ve Fatima, 2020), sağlık sistemlerine güven ile olan ilişkisini inceleyen (Söyler ve ark., 2021) birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmaların sonuçları, siberkondrinin, bireylerin sağlık sistemine olan güvenlerini düşürebileceğini ve sağlık hizmetlerine gereksiz başvurulara yol açabileceğini gösteren bulgulara sahiptirler. Siberkondrinin covid-19 özelinde de oldukça yoğun bir şekilde incelendiği görülebilmektedir. Pandeminin ilk dönemlerinden itibaren yapılmış olan bir çalışmada, toplumdaki siberkondri düzeyinin, salgın ile birlikte artış gösterdiği raporlanmıştır. Ayrıca ilgili çalışmanın bulguları arasında, siberkondri düzeyinin salgın ile ilgili endişe düzeyi ile de anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu gösterilmiştir (Jokic-Begic ve ark., 2020). Starcevic ve diğerleri (2021) tarafından yürütülen çalışmada da salgın kaynaklı belirsizliğin ve bilgi eksikliğinin, korku ve stresi tetiklediği, bu düşüncelerinde internette ileri araştırmalar yapmaya sevk edici bir etkiye sahip olduğu ifade edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, salgının yarattığı belirsizliklerin ve bilgi eksikliğinin, bireylerin internette sağlıkla ilgili daha fazla araştırma yapma eğilimini istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde arttırdığını göstermiştir. Yapılan bazı çalışmalarda, Covid-19 korkusunun ve obsesif semptomların siberkondri düzeyi ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Ahorsu ve ark., 2022; Yalçın ve ark., 2022). Ayrıca, siberkondri düzeyinin, Covid-19 salgını döneminde anksiyete ile ilişkili olduğu da çeşitli çalışmalarda raporlanmıştır (McMullan ve ark., 2019; Söyler ve ark., 2021).

Tüm bu bulgular çerçevesinde, koronavirüs takıntısı ile siberkondri ciddiyeti düzeyi ilişkisinin araştırılabileceği bir araştırma alanı önümüze çıkmaktadır. Literatürde siberkondri ciddiyeti düzeyi ve Covid-19 salgını üzerine önemli sayıda çalışma olmasına rağmen (Mestre-Bach ve Potenza, 2023; Zheng ve ark., 2020), siberkondri ciddiyetinin obsesif kompulsif bozukluklar çerçevesinde değerlendirildiği çalışmalara rastlanırken (Ambrosini ve ark., 2022; Bajcar ve Babiak, 2021), siberkondrinin Covid-19 takıntısı ile olan ilişkisini doğrudan değerlendiren çalışmalara rastlanmamıştır.

Bu araştırma alanı çerçevesinde, araştırmanın temel soruları aşağıdaki gibi oluşmuştur;

- Siberkondri ciddiyeti düzeyi, katılımcıların demografik değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermekte midir?
- Siberkondri ciddiyeti düzeyi ile Covid-19 takıntısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırma sorusu doğrultusunda sınanacak olan temel hipotezler ise aşağıdaki gibidir.

H1a: Siberkondri ciddiyeti düzeyi, demografik değişkenlere göre, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir.

H1b. Siberkondri ciddiyeti düzeyi ile Covid-19 takıntısı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nicel ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın bağımlı değişkeni “siberkondri ciddiyeti düzeyi” iken, bağımsız değişkenleri “Covid-19 takıntısı düzeyi” ve demografik değişkenlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket formu, Lee (2020) tarafından geliştirilmiş ve Kurt ve diğerleri (2021) tarafından Türkçe’ye uyarlanmış olan “Covid-19 Takıntısı” ölçeğinden, McElroy ve diğerleri (2019) tarafından geliştirilmiş Söyler ve diğerleri (2021) tarafından ise Türkçe’ye uyarlanmış olan “Siberkondri Ciddiyeti Ölçeği Kısa Formu’ndan (CSS-12)” ve demografik sorulardan oluşmuştur.

“Covid-19 Takıntısı Ölçeği” 4 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, bireylerin Covid-19 kaynaklı rahatsız edici ve takıntılı düşüncelere sahip olma düzeyini ölçmektedir. Ölçüm skalası “0=hiçbir zaman, 1=nadir, 2=birkaç gün, 3= 7 günden fazla, 4=son iki haftada neredeyse her gün” şeklindedir. Artan puanlar, takıntı düzeyinin arttığını ifade etmektedir. Kurt ve diğerleri (2021) tarafından, çalışmanın uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerde bulunmuş ve Cronbach alpha katsayısı 0,740 olarak hesaplanmıştır.

“Siberkondri Ciddiyeti Ölçeği Kısa Formu (CSS-12)”, 12 maddeden oluşmaktadır. İlgili maddeler, bireylerin kendi sağlık durumları veya şüphelendikleri hastalıkları ile ilgili internette, aşırı yoğun bir şekilde araştırma yapma eğilimlerini ve düzeylerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçüm skalası, “1=asla, 2=nadiren, 3=bazen, 4= sık sık, 5= her zaman” şeklindedir. Artan puanlar, yükselen siberkondri ciddiyetini ifade etmektedir. Söyler ve diğerleri (2021) yapmış oldukları çalışmada, ölçeğin uyum indeks değerlerini kabul edilebilir aralıklarda ve Cronbach Alpha katsayısını 0,862 olarak hesaplamışlardır.

Anket formu içerisinde yer alan demografik tanımlayıcı sorular ise; cinsiyet, yaş, öğrenim düzeyi, çalışma/istihdam durumu ve internette vakit geçirme süresi şeklinde tasarlanmıştır.

Uygulama Süreci

Araştırma, coğrafi ve ekonomik kısıtlar çerçevesinde, Mersin ve Adana illerinde yürütülmüştür. Araştırmanın verileri Mersin ili merkez ve Tarsus ilçesi ve Adana ili merkez ve Kozan, İmamoğlu ilçelerindeki 18 yaş ve üzeri katılımcılardan toplanmıştır. İlgili şehirlerin, şehir meydanlarında, hastane ve eczanelere yakın bölgelerinde, 2022 Kasım ve 2023 Mayıs ayları aralığında yürütülen saha çalışmalarında, çalışmaya katılmayı kabul eden bireyler ile anket uygulaması yapılmıştır. Ayrıca katılımcı kitlesini arttırmak adına, araştırmacıların bağlantıları ile başlatılan kartopu örneklem yöntemine de başvurulmuştur. Uygulama sonucunda 406 gönüllü katılımcıdan, tam ve eksiksiz olarak doldurmuş oldukları anketler elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler, ilk olarak tanımlayıcı istatistikler aracılığıyla özetlenmiştir. Tanımlayıcı istatistikler kapsamında yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Bağımlı değişkenin, normal dağılım sınaması için ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık göstergeleri değerlendirilmiştir. Değişkenlerin iç tutarlılık değerlendirmesi için Cronbach Alpha değerleri incelenmiştir. Hipotez testleri için bağımsız gruplarda t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova testi) ve Pearson korelasyon analizleri gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcıların %62.1'i kadın, %37.9'u erkektir. En yüksek katılımcının yaşı 69, en küçük katılımcının yaşı 18, yaş ortalaması ise 32.62'dir. Katılımcıların %54.2'si lisans seviyesinden düşük bir seviyede öğrenim düzeyine sahip iken, %42.4'ü lisans, %3.4'ü lisansüstü öğrenim düzeyindedir. Katılımcıların %36.9'u herhangi bir işte çalışmadığını beyan ederken, kendi adına çalışanların oranı %19.5, özel sektörde işçi olarak çalışanların oranı %29.1, devlet memuru olanların oranı ise %14.5'tir. Katılımcıların %32'si günde 4 saatten fazla internette vakit geçirdiğini ifade ederken, %30'u 2-4 saat arasında, %37.7'si ise 2 saatten az vakit geçirdiğini ifade etmiştir.

Tanımlayıcı İstatistikler

Çalışmanın iki temel değişkenine ait tanımlayıcı istatistikleri Tablo 1'de sunulmuştur. Katılımcıların siberkondri ciddiyeti ölçeğinden aldıkları ortalama puan 29.64, ortanca puan ise 30'dur. Koronavirüs takıntısı ölçeğinden elde edilen ortalama puan 3.88 ve ortanca puan ise 3'tür.

Tablo 1

Koronavirüs Takıntısı ve Siberkondri Ciddiyeti Değişkenlerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Ortalama±SS	Ortanca	Minimum	Maksimum
Siberkondri Ciddiyeti	29.64 ±11.07	30	12	60
Koronavirüs Takıntısı	3.88 ± 3.60	3	0	16

Normal dağılım sınavında, bağımlı değişkene ait, ortalama, ortanca, basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan siberkondri ciddiyeti düzeyine ait ortalama toplam puan 29.7, serinin ortancası 30, çarpıklık değeri 0.263, basıklık değeri ise -0.480'dir. Bağımlı değişkenin ortalama ve medyan değerlerinin yakın olması, basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması (Gürbüz ve Şahin, 2014) serinin normal dağılıma uygunluğunu göstermiştir.

“Koronavirüs Takıntısı” ve “Siberkondri Ciddiyeti” ölçeklerinin iç tutarlılık düzeylerini irdelemek üzere Cronbach Alpha değerlerine başvurulmuştur. Tablo 2.'de görülebileceği üzere her iki ölçeğin iç tutarlılık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Siberkondri ciddiyeti ölçeğine ait Cronbach Alpha değeri, 0.904 iken, koronavirüs takıntısına ait Cronbach Alpha değeri ise 0.805 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2

Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlere Ait Cronbach Alpha Değerleri

Değişkenler	CronbachAlpha
Siberkondri Ciddiyeti	0.904
Koronavirüs Takıntısı	0.805

Farklılık Analizleri ve Korelasyon Analizi Bulguları

Araştırmanın bağımlı değişkeni olan siberkondri ciddiyeti düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek üzere gerçekleştirilen test sonuçları Tablo 3'deki gibidir. Siberkondri ciddiyeti düzeyinin öğrenim durumu ve internette geçirilen zaman değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Öğrenim durumuna göre yapılan incelemede lisansüstü öğrenim düzeyine sahip katılımcıların 37.42 ortalama değer ile en yüksek siberkondri ciddiyeti düzeyine sahip olduğu, yalnızca okur yazar olan katılımcıların ise 25.49 ortalama puan ile en düşük siberkondri ciddiyeti düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.01$). İnternette geçirilen vakit kıstasına göre

yapılan incelemede, 4 saatten fazla vakit geçirenlerin ortalama siberkondri puanı 32.96 iken, bu değerlerin geçirilen vakit azaldıkça düşüş gösterdiği görülmektedir ($p<0.01$). Erkek katılımcıların siberkondri ciddiyeti puanları ortalama 30.93 iken, kadın katılımcılar için bu değer 28.85'tir. Ancak bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Benzer şekilde çalışma durumuna göre yapılan incelemede de istatistiksel olarak anlamlı bir değişimin olmadığı gözlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 3

Siberkondri Ciddiyeti Düzeyinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Demografik Değişkenler	Siberkondri Ciddiyeti Düzeyi			
	Ortalama	t/F İstatistik Değerleri	p	
Cinsiyet	Kadın	28.85 ± 10.77	1.843	0.066*
	Erkek	30.93±11.47		
Öğrenim Durumu	Okuryazar	19.86±8.74	9.019	0.000**
	İlk ve orta öğrenim	25.49±9.54		
	Lise	29.87±10.61		
	Lisans	31.44±11.13		
Çalışma Durumu	Lisansüstü	37.42±12.52	1.730	0.160**
	Çalışmıyor	29.64±10.31		
	Kendi Namına Çalışan	31.31±11.86		
	Özel Sektör / İşçi	27.95±11.91		
İnternette Vakit Geçirme Süresi	Devlet Memuru	30.76±9.85	17.768	0.000**
	1 saatten az	22.44±8.87		
	1-2 saat	27.23±9.38		
	2-4 saat	31.64±9.59		
	4 saatten fazla	32.96±12.41		

*Bağımsız gruplarda t testi, **Tek yönlü Anova testi

Koronavirüs takıntısı ile siberkondri ciddiyeti arasındaki ilişkiyi tespit etmek adına gerçekleştirilen korelasyon analizlerinin sonuçları Tablo 4.'de yer almaktadır.

Tablo 4

Korelasyon Tablosu

	Yaş	Koronavirüs Takıntısı	Siberkondri Ciddiyeti
Yaş	-		
Koronavirüs Takıntısı	0.098*	-	
Siberkondri Ciddiyeti	-0.064	0.451**	-

* $p<0.05$, ** $p<0.01$

Korelasyon analizi sonuçları, koronavirüs takıntısı ile siberkondri ciddiyeti düzeyi arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($p<0.01$). Yaş değişkeni ile koronavirüs takıntısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlenmişken ($p<0.05$), siberkondri ciddiyeti ile yaş arasında herhangi bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Problematic düzeyde sanal ortamda sağlık arama davranışı olarak ifade edilebilen siberkondri, çoğunlukla sağlık anksiyetesiyle ilişkili olarak tanımlanan bir olgudur. Literatürde yapılan birçok çalışmada, anksiyete ile siberkondri düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Barke ve ark., 2016; McMullan ve ark., 2019). Sağlık kaygısının sebep olduğu takıntılı çevrimiçi bilgi arayışı, bireyleri daha da artan bir kaygı ile baş başa bırakabilmektedir (Starcevic, 2017). Kaygının hastalıkla ilgili bir takıntı oluşturabileceği düşüncesi, toplumda Covid-19 hastalığı ile ilgili takıntı düzeyini araştırılması gereken bir alan haline getirmektedir. Ayrıca, kaygının ve gelişen takıntının, bireylerin sağlık durumları veya kendi tespit ettikleri semptomları ile ilgili, sürekli olarak internet üzerinden bir bilgi arama davranışı içerisine girmelerine ve yanlış bilgiler ile karşılaşabilmelerine sebebiyet vermesi de konuyu önemli bir noktaya taşımaktadır. Bu sebeple, mevcut çalışma kapsamında koronavirüs takıntısı ile siberkondri ciddiyetinin ilişkisini irdelemek amaçlanmıştır.

Çalışma kapsamında katılımcı grubun koronavirüs takıntı düzeyinin, ölçek puanları göz önünde bulundurulduğu zaman düşük bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak, farklı ülkelerde yapılan birçok çalışma, koronavirüs korkusunun ve anksiyetesinin yüksek seviyelerde olduğunu göstermektedir (Akhtar ve Fatima, 2020; McMullan ve ark., 2019). Hindistan’da yürütülen bir çalışmada, çalışma katılımcılarının %13.47’sinin koronavirüs takıntısı olduğu tespit edilmiştir (Srivastava ve ark., 2020). 2023 yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde gerçekleştirilen bir çalışmada da koronavirüs takıntısı düzeyinin incelendiği görülmektedir. İlgili çalışmada koronavirüs takıntı düzeyinin cinsiyet, medeni durum ve yaş gibi demografik değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Berkmen ve ark., 2023).

Çalışma kapsamında katılımcıların siberkondri ciddiyetinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu davranış düzeyinin yüksek eğitim düzeyindeki bireylerde diğer bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ve internette geçirilen süre arttıkça çevrimiçi sağlık arama davranışı düzeyinin de anlamlı düzeyde artış gösterdiği görülmüştür. Benzer bulgular literatürdeki birçok çalışmada da yer almaktadır (Aulia ve ark., 2020; Laato ve ark., 2020; Singh ve Brown, 2014). Bu bulgular, yüksek öğrenim düzeyine sahip bireylerin sağlık bilgilerini doğrulamak veya daha detaylı bilgilere ulaşmak amacıyla interneti daha yoğun kullandıklarını ve bu durumun siberkondri düzeylerini etkileyebileceğini göstermektedir. 2020 yılında İstanbul ilinde yapılmış olan bir çalışmada, katılımcı grubun siberkondri düzeyinin düşük olduğu ifade edilmiştir (Deniz, 2020). Üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışma sayısının yüksek olduğu (Gürkan ve ark., 2023; Kartal ve Kaya, 2021; Tuna ve ark., 2023) ve bu çalışmaların birçoğunda katılımcıların orta şiddette bir siberkondri davranışı düzeyine sahip oldukları ifade edilmiştir.

Mevcut çalışmanın esas amacını oluşturan analizde ise, siberkondri ciddiyeti düzeyi ile koronavirüs takıntısı arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, bireylerin Covid-19 ile ilgili takıntılarının, siberkondri olarak kabul edilebilecek düzeyde olan çevrimiçi sağlık arama davranışlarını yükselten önemli bir faktör olduğu ifade edilebilir. Bu çalışmaya benzer şekilde, Covid-19 döneminde siberkondri düzeyini inceleyen birçok farklı çalışma da mevcuttur. Bu çalışmalar arasında Jokic-Begic ve diğerleri (2020) tarafından yürütülmüş olan çalışma, salgın boyunca hastalık korkusu ve sanal ortamda sağlık arama davranışı düzeyindeki değişimleri göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Çalışmanın sonuçları, Covid-19 anksiyetesinin ve siberkondri düzeyinin, salgının ilk duyurulduğu dönemde, karantina uygulamalarının başladığı döneme göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğunu göstermiştir. Ayrıca çevrimiçi sağlık arama davranışının Covid-19 anksiyetesi ve Covid-19 davranışları arasında düzenleyici bir role sahip olduğu da raporlanmıştır. Starcevic ve diğerleri (2020) de çalışmalarında, Covid-19 ile ilgili birçok faktörün korku ve stresi tetikleyebileceği, bu korkunun ise bir belirsizlik ve tehlike algısı yarattığı ve son olarak bu algıyla beraber

çevrimiçi sağlık aramaya meyilin artabileceği ifade edilmiştir. Doğanyığıt ve Keçeligil (2022) tarafından yürütülen çalışmalarda, Covid-19 pandemisi süreci içinde, sağlık kaygısının siberkondriyi etkilediği raporlanmıştır. Benzer sonuçlar, genel toplum üzerine (Aydan ve ark., 2023), akademisyenler üzerine (Özyıldız ve Alkan, 2022), üniversite öğrencileri üzerine (Kartal ve Kaya, 2021), hamileler üzerine (Gökmen ve ark., 2022) ve kadınlar üzerine (Şahan ve Purtul, 2023) yapılmış farklı çalışmalarda da desteklenmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde iletişim ve bilgi arayışının büyük oranda sanal ortamlarda gerçekleşiyor olması, sağlık ile ilgili arayışlarda bu alanı sıklıkla başvurulmuş bir alan haline getirmiştir. Koronavirüs salgının zirve yaptığı dönemlerdeki sosyal izolasyon uygulamaları da çevrimiçi ortamların kullanımını, gündelik yaşamın önemli bir parçası haline getirmiştir. Bu faktörler, bireylerin hastalık belirtileri ve tedavi yöntemleri hakkında bilgilendirme ihtiyaçlarını arttırmış ve internetin sağlık bilgisi arama sürecinde birincil kaynak haline gelmesine neden olmuştur. Bilgi düzeyinin oldukça sınırlı olduğu ve dolayısıyla belirsizlikler içeren koronavirüs hastalığı döneminde siberkondri davranışının oldukça yoğun olarak gerçekleştiği, literatürdeki birçok çalışmada vurgulanmıştır. Literatürde siberkondrinin, anksiyete, kaygı, obsesif kompulsif bozukluklar vb. gibi birçok psikolojik etken ve sonuçla ilişkisinin araştırıldığı görülmektedir. Özellikle pandemi döneminde, bireylerin ruh sağlığı, anksiyete ve stres düzeyleri, siberkondri ciddiyeti düzeyinin önemli belirleyicileri olmuştur. Mevcut çalışmanın diğer çalışmalardan farklılaşan yönü, siberkondrinin, korku anksiyete gibi çeşitli faktörler sonucunda gelişebilecek olan Covid-19 takıntısı ile ilişkisini incelemiş olmasıdır. Çalışmanın sonuçları koronavirüs takıntısının siberkondri ciddiyeti düzeyi ile pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda hastalık takıntısının, yüksek düzeyde yanlış bilgiye ulaşılması da muhtemel olan siberkondri üzerindeki etkisini azaltabilmek için, birinci basamak temel olmak üzere, toplumun formal sağlık yapılarına yönelmelerini sağlayabilecek politikaların geliştirilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle sağlık çalışanlarının ve işletmelerinin, doğru bilgiye erişim noktalarından olmaları sağlanarak bireylerin internet üzerinden yanlış bilgiye ulaşma düzeylerinin düşürülmesi hedeflenmelidir. Uzaktan sağlık hizmetleri alanındaki yasal düzenlemelerle birlikte çevrimiçi sağlık arama ihtiyacını gidermeye yönelik, erişilebilir bir hizmet ağı kurulması durumunda, doğru bilgiye ulaşılmasının ve aynı zamanda sağlık sistemine olan güvenin artmasının yolunun açılacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, sağlık sistemindeki dijitalleşme sürecinin hızlandırılmasının ve uzaktan sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının, bireylerin sağlık bilgi arayışlarında güvenilir kaynaklara yönelmelerini destekleyebileceği düşünülmektedir.

SINIRLILIKLAR

Çalışmanın en büyük kısıtı, uygulamanın yapıldığı coğrafi bölge ile ilgilidir. Zaman, insan kaynağı ve finansal kısıtlar nedeniyle çalışma iki farklı ilde ikamet eden katılımcılardan toplanabilmiştir. Aynı zamanda çevrimiçi sağlık arama davranışını etkileyebilecek, Covid-19 ilişkili birçok diğer faktörün etkisinin modele dâhil edilmesi mümkün olmamıştır. Çalışma kapsamında değişkenler arasındaki bir ilişki ifade edilebilirken, değişkenler arası etkilerin yönünü, büyüklüğünü ve nedensellik ilişkilerini incelemek mümkün olmamıştır.

Etik Onay

Araştırmanın etik yönden uygunluk onayı, Tarsus Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 30.05.2022 tarihli ve 2022/52 sayılı kararı ile alınmıştır. Katılımcılara, uygulama esnasında, anket formunun ilk sayfasında yer alan aydınlatma metni okunmuş, araştırmayı yürüten ekip hakkında bilgi verilmiş ve katılım için sözlü onayları alınmıştır. Herhangi bir katılımcıdan herhangi bir kimlik bilgisi talep ve elde edilmemiştir.

Finansal destek

Bu çalışma 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından finansal olarak desteklenmiştir.

Çıkar çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkıları

Tasarım: D.E., D.Ç., Veri Toplama veya veri girişi yapma: D.E., E.U., D.K., Analiz ve yorum: D.E., D.Ç., Literatür tarama: D.E., E.U., D.K., D.Ç., Yazma: D.E., E.U., D.K., D.Ç.

KAYNAKLAR

- Abba-Aji, A., Li, D., Hrabok, M., Shalaby, R., Gusnowski, A., Vuong, W., Surood, S., Nkri, N., Li, X.M, Greenshaw, A.J., & Agyapong, V. I. (2020). COVID-19 pandemic and mental health: prevalence and correlates of new-onset obsessive-compulsive symptoms in a Canadian province. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(19), 6986. <https://doi.org/10.3390/ijerph17196986>.
- Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Alimoradi, Z., Griffiths, M. D., Chen, H. P., Broström, A., Timpka, T., & Pakpour, A. H. (2022). Cyberchondria, fear of COVID-19, and risk perception mediate the association between problematic social media use and intention to get a COVID-19 vaccine. *Vaccines*, 10(1), 122. <https://doi.org/10.3390/vaccines10010122>
- Akhtar, M., & Fatima, T. (2020). Exploring cyberchondria and worry about health among individuals with no diagnosed medical condition. *Journal of the Pakistan Medical Association*, 70(1), 90-95. <https://pdfs.semanticscholar.org/114b/450f01e41ce7e217e710f4595316ce860651.pdf>
- Al-Shatanawi, T. N., Sakka, S. A., Kheirallah, K. A., Al-Mistarehi, A.H., Al-Tamimi, S., Alrabadi, N., Alsulaiman, J., Al Khader, A., Abdallah, F., Tawalbeh, L. I., Saleh, T., Hijazi, W., Alnsour, A.R., & Younes, N. A. (2021). Self-reported obsession toward COVID-19 preventive measures among undergraduate medical students during the early phase of pandemic in Jordan. *Frontiers in Public Health*, 9, 719668. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2021.719668>
- Ambrosini, F., Truzoli, R., Vismara, M., Vitella, D., & Biolcati, R. (2022). The effect of cyberchondria on anxiety, depression and quality of life during COVID-19: the mediational role of obsessive-compulsive symptoms and Internet addiction. *Heliyon*, 8(5). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09437>.
- Aulia, A., Marchira, C.R., Supriyanto, I., & Pratiti, B. (2020), Cyberchondria in first year medical students of Yogyakarta. *Journal of Consumer Health on the Internet*, 24(1), 1-9. <https://doi.org/10.1080/15398285.2019.1710096>
- Aydan, S., Donar, G. B., Yeşilaydın, G., & Kartal, N. (2023). Impact of e-health literacy and cyberchondria severity on fear of covid-19 in Turkish society. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 26(2), 495-510. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hacettepesid/issue/78268/1269551>
- Bajcar, B., & Babiak, J. (2021). Self-esteem and cyberchondria: The mediation effects of health anxiety and obsessive-compulsive symptoms in a community sample. *Current Psychology*, 40(6), 2820-2831. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00216-x>
- Barke, A., Bleichhardt, G., Rief, W., & Doering, B. K. (2016). The cyberchondria severity scale (CSS): German validation and development of a short form. *International Journal of Behavioral Medicine*, 23(5), 595-605. <https://doi.org/10.1007/s12529-016-9549-8>
- Baumgartner, S. E., & Hartmann, T. (2011). The role of health anxiety in online health information search. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 14(10), 613-618. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0425>
- Bento, A. I., Nguyen, T., Wing, C., Lozano-Rojas, F., Ahn, Y. Y., & Simon, K. (2020). Evidence from internet search data shows information-seeking responses to news of local COVID-19 cases. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(21), 11220-11222. <https://doi.org/10.1073/pnas.2005335117>
- Berkmen, B., Töre, T., & Akarsel, Ç. (2023). Kuzey Kıbrıs'ta Yaşayan Bireylerin COVID-19'a İlişkin Korku, Kaygı ve Takıntı Düzeylerinin İncelenmesi. *Turkish Studies-Social Sciences*, 18(1), 21-38. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.63588>
- Bilge, Y., & Bilge, Y. (2020). Koronavirüs salgını ve sosyal izolasyonun psikolojik semptomlar üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlamlık ve stresle baş etme tarzları açısından incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 38-51. <https://doi.org/10.5505/kpd.2020.66934>
- Cavmak, D., Cavmak, S., & Soyler, S. (2020). A cross-sectional examination of the effects of Covid-19 on Turkish community: An integrated perspective of social, economic and public health issues. *Management in Health*, 24(2), 8-13. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3763427
- Chakraborty, A., & Karmakar, S. (2020). Impact of COVID-19 on obsessive compulsive disorder (OCD). *Iranian Journal of Psychiatry*, 15(3), 256-259. <https://doi.org/10.18502/2Fijps.v15i3.3820>

- Deniz, S. (2020). Bireylerin e-sağlık okuryazarlığı ve siberkondri düzeylerinin incelenmesi. *İnsan ve İnsan*, 7(24), 84-96. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.674726>
- Doğanyığıt, P. B., & Keçeligil, H. T. (2022). Covid-19 Pandemi Sürecinde Bireylerin Sağlık Kaygılarının Siberkondri Üzerindeki Etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(3), 355-362. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.1021471>
- Ertaş, H., Kırac, R., Ünal, S. N. (2020). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin siberkondri düzeyleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(23), 1746-1764. <https://doi.org/10.26466/opus.616396>
- Fergus, T. A. (2013). Cyberchondria and intolerance of uncertainty: examining when individuals experience health anxiety in response to Internet searches for medical information. *Cyberpsychology Behavior and Social Networking*, 16(10), 735-739. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0671>
- Gökmen, B. D., Gökmen, V., & Sariboğa, Y. (2022). Does Fear of Coronavirus Affect Cyberchondria in Pregnant Women?. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(3), 568-578. <https://doi.org/10.56061/fbujohs.1142918>
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürkan, A. T., Özdelikara, A., & İnanlı, T. K. (2023). Hemşirelik öğrencilerinde e-sağlık okuryazarlığı ve siberkondri ilişkisi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 474-480. <https://doi.org/10.32329/uad.1364668>
- Jalilian, M., Kakaei, H., Nourmoradi, H., Bakhtiyari, S., Mazloomi, S., & Mirzaei, A. (2021). Health information seeking behaviors related to COVID-19 among young people: an online survey. *International Journal of High Risk Behaviors and Addiction*, 10(1). <https://doi.org/10.5812/ijhrba.105863>
- Jokic-Begic, N., Lauri Korajlija, A., & Mikac, U. (2020). Cyberchondria in the age of COVID-19. *Plos one*, 15(12). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243704>
- Kartal, Y.A., & Kaya, L. (2021). Covid-19 Salgınında Ebelik Öğrencilerinin Siberkondri Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 541-555. <https://doi.org/10.47115/jshs.969748>
- Kurt, M. E., Çakmak, C., & Biçer, İ. (2021). Validation of the Turkish version of the obsession with Covid-19 scale (OCS). *Annals of Clinical and Analytical Medicine*, 12(4), 390-394. <https://doi.org/10.4328/ACAM.20598>
- Laato, S., Islam, A. N., Islam, M. N., & Whelan, E. (2020). What drives unverified information sharing and cyberchondria during the COVID-19 pandemic. *European Journal of Information Systems*, 29(3), 288-305. <https://doi.org/10.1080/0960085X.2020.1770632>
- Lee, S. A. (2020). How much “Thinking” about COVID-19 is clinically dysfunctional?. *Brain, Behavior, and Immunity*, 87. <https://doi.org/10.1016/j.bbi.2020.04.067>
- McElroy, E., Kearney, M., Touhey, J., Evans, J., Cooke, Y., & Shevlin, M. (2019). The CSS-12: Development and validation of a short-form version of the cyberchondria severity scale. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 22(5), 330-335. <https://doi.org/10.1089/cyber.2018.0624>
- McMullan, R. D., Berle, D., Arnáez, S., & Starcevic, V. (2019). The relationships between health anxiety, online health information seeking, and cyberchondria: Systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*, 245, 270-278. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.11.037>
- Mestre-Bach, G., & Potenza, M. N. (2023). Cyberchondria: a growing concern during the COVID-19 pandemic and a possible addictive disorder?. *Current Addiction Reports*, 10(1), 77-96. <https://doi.org/10.1007/s40429-022-00462-3>
- Özyıldız, K. H., & Alkan, A. (2022). Akademisyenlerin Sağlık Anksiyeteleri İle Siberkondri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(33), 309-324. <https://doi.org/10.21076/vizyoner.903964>
- Qazi, A., Qazi, J., Naseer, K., Zeeshan, M., Hardaker, G., Maitama, J. Z., & Haruna, K. (2020). Analyzing situational awareness through public opinion to predict adoption of social distancing amid pandemic COVID-19. *Journal of Medical Virology*, 92(7), 849-855. <https://doi.org/10.1002/jmv.25840>
- Singh, K., & Brown, R. J. (2014). Health-related Internet habits and health anxiety in university students. *Anxiety, Stress and Coping*, 27(5), 542-554. <https://doi.org/10.1080/10615806.2014.888061>

- Soroya, S. H., Farooq, A., Mahmood, K., Isoaho, J., & Zara, S. E. (2021). From information seeking to information avoidance: Understanding the health information behavior during a global health crisis. *Information Processing & Management*, 58(2), 102440. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2020.102440>
- Söyler, S., Biçer, İ., & Çavmak, D. (2021). Siberkondri Ciddiyeti Ölçeği Kısa Formu. İçinde Davranışsal Boyutlarıyla Sağlık. Ed. Seda Uyar, Ramazan Kıracı. Nobel Kitapevi. https://www.researchgate.net/publication/355904567_Siberkondri_Ciddiyeti_Olcegi_Kisa_Formu_CSS-12_Turkce_Gecerlik_ve_Guvenirlik_Calismasi
- Srivastava, A., Bala, R., Srivastava, A. K., Mishra, A., Shamim, R., & Sinha, P. (2020). Anxiety, obsession and fear from coronavirus in Indian population: a web-based study using COVID-19 specific scales. *International Journal of Community Medicine and Public Health*, 7(11), 4570-4577. <https://doi.org/10.18203/2394-6040.ijcmph20204763>
- Starcevic, V. (2017). Cyberchondria: challenges of problematic online searches for health-related information. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 86(3), 129-133. <https://doi.org/10.1159/000465525>
- Starcevic, V., & Berle, D. (2013). Cyberchondria: towards a better understanding of excessive health-related Internet use. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 13(2), 205-213. <https://doi.org/10.1586/ern.12.162>
- Starcevic, V., Schimmenti, A., Billieux, J., & Berle, D. (2021). Cyberchondria in the time of the COVID-19 pandemic. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3(1), 53-62. <https://doi.org/10.1002/hbe2.233>
- Şahan, F. U., & Purtul, S. (2023). Health Anxiety and eHealth Literacy as Predictors of Cyberchondria in Women. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(3), 454-461. <https://doi.org/10.31067/acusaglik.1285876>
- Tanir, Y., Karayagmurlu, A., Kaya, İ., Kaynar, T. B., Türkmen, G., Dambasan, B.N., Meral, Y., & Coşkun, M. (2020). Exacerbation of obsessive compulsive disorder symptoms in children and adolescents during COVID-19 pandemic. *Psychiatry Research*, 293, 113363. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.113363>
- Tuna, D. C., Marakoğlu, K., & Körez, M. K. (2023). Üniversite öğrencilerinin siberkondri ve anksiyete düzeyleri ve ilişkili faktörler: Kesitsel bir çalışma. *Turkish Journal of Family Practice*, 27(2), 36-44. <https://doi.org/10.54308/tahd.2023.96158>
- Wang, H., Xia, Q., Xiong, Z., Li, Z., Xiang, W., Yuan, Y., Liu, Y., & Li, Z. (2020). The psychological distress and coping styles in the early stages of the 2019 coronavirus disease (COVID-19) epidemic in the general mainland Chinese population: A web-based survey. *Plos one*, 15(5). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233410>
- Wolf, M. S., Serper, M., Opsasnick, L., O'Connor, R. M., Curtis, L., Benavente, J. Y., Wismer, G., Batio, S., Eifler, M., Zheng, P., Russel, A., Arvanitis, M., Ladner, D., Kwasny, M., Persell, S.D., Rowe, T., Linder, J.A., & Bailey, S. C. (2020). Awareness, attitudes, and actions related to COVID-19 among adults with chronic conditions at the onset of the US outbreak: a cross-sectional survey. *Annals of Internal Medicine*, 173(2), 100-109. <https://doi.org/10.7326/M20-1239>
- Yalçın, İ., Boysan, M., Eşkisü, M., & Çam, Z. (2022). Health anxiety model of cyberchondria, fears, obsessions, sleep quality, and negative affect during COVID-19. *Current Psychology*, 1-18. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-02987-2>
- Zheng, H., Sin, S. C. J., Kim, H. K., & Theng, Y. L. (2020). Cyberchondria: a systematic review. *Internet Research*, 31(2), 677-698. <https://doi.org/10.1108/INTR-03-2020-0148>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Due to the low level of knowledge and awareness about the Covid-19 disease, the pandemic has sparked fear and caused significant changes in daily lifestyles globally. Extensive quarantine, isolation measures, and the stagnation of social and economic life have led to substantial shifts in societal habits. Searching online for health-related issues has recently emerged as one of these major life habits (Soroya et al., 2021). Continuous discussions about the coronavirus and persistent thoughts about the negative impacts of the virus may lead individuals to seek information on the internet (Jalilian et al., 2021). This hints at a possible relationship between Covid-19 obsession and excessive health-information seeking on the internet, known as cyberchondria. Many studies have revealed that cyberchondria and health anxiety are strongly associated phenomena (Baumgartner and Hartmann, 2011; Fergus, 2013). Given the mentioned points, this study aims to explore this emerging research area: the relationship between cyberchondria and coronavirus obsession.

Method: The study employs a quantitative, cross-sectional design. Data collection was conducted using a survey method. The questionnaire comprised the "Obsession with COVID-19 Scale," the "Cyberchondria Severity Short Scale (CSS-12)," and demographic variables. The data were collected from 406 participants residing in Adana and Mersin cities. Descriptive statistics were utilized to summarize the data. Hypothesis testing involved independent samples t-tests, ANOVA variance analysis, and Pearson correlation. Ethical approval for the research was obtained from the Tarsus University Scientific Research and Publication Ethics Board (Date: 30.05.2022, Approval No: 2022/52).

Results: Among the participants, 62.1% were female and 37.9% were male. The age range of the participants was from 18 to 69, with an average age of 32.62. Approximately 54.2% had education levels below a bachelor's degree. The majority of participants (76.8%) reported using the internet for more than 4 hours a day. The average score for obsession with COVID-19 was 3.88 ± 3.60 , and the average cyberchondria severity score was 29.64 ± 11.07 . The findings from the independent samples t-test and ANOVA test revealed significant differences in cyberchondria scores based on education level and time spent on the internet. Correlation analysis indicated a significant association between the level of obsession with COVID-19 and cyberchondria, showing a moderate and positive relationship between the variables.

Discussion: The low level of knowledge and awareness about COVID-19 could potentially contribute to heightened fear and anxiety, leading to various societal, economic, and health-related challenges (Cavmak et al., 2020). Studies conducted across different countries have consistently shown low levels of public understanding regarding the COVID-19 disease (Qazi et al., 2020) and a heightened fear of contracting the infection (Wolf et al., 2020), indicating indications of a potential COVID-19 obsession. Continuous discussions and fears surrounding COVID-19 may fuel an obsession, which in turn could contribute to an increase in cyberchondria levels. Research has demonstrated that cyberchondria severity was notably high during the COVID-19 pandemic (Jokic-Begic et al., 2020), a finding supported by the results of our study. The relationship between obsession with COVID-19 and cyberchondria levels becomes apparent within the context of demographic influences. Individuals with a high obsession with COVID-19 may be more inclined to engage in excessive online searching for health-related topics, potentially exacerbating their anxiety. These findings are consistent with prior research (Yalcin et al., 2022; Ahorsu et al., 2022). As highlighted by Starcevic et al. (2020), COVID-19 can induce fear and stress, fostering a sense of uncertainty that may ultimately increase the propensity to seek health information online. Moreover, our study revealed that educational level and time spent on the internet emerged as significant factors influencing cyberchondria levels. Participants who spent more than 4 hours a day online and those with higher educational levels exhibited higher scores in the cyberchondria severity variable. These observed demographic differences raise intriguing questions about the varying psychological effects of the pandemic.

Conclusion and Suggestions: This study sheds light on the relationship between obsession with COVID-19 and cyberchondria, contributing valuable insights to the existing literature on these subjects. The findings underscore the need for policymakers to prioritize health policies aimed at mitigating the effects of COVID-19 obsession and guiding health information-seeking behaviors more effectively. Strengthening the infrastructure for remote healthcare provision may serve as a critical policy measure to alleviate cyberchondria severity. However, it's important to acknowledge the limitations of this study. Its cross-

sectional design and geographical constraints limit the extent to which causal relationships can be inferred and the generalizability of the findings. Future research endeavors could overcome these limitations by adopting longitudinal methodologies to capture the dynamic nature of these associations over time. In conclusion, while this study provides valuable insights into the interplay between COVID-19 obsession and cyberchondria, further research is warranted to better understand and address these phenomena in the context of evolving healthcare landscapes and societal dynamics.